

Manual: Tillverka traditionella pappersblommor

Den här manualen innehåller instruktioner, mallar och goda råd för att tillverka två olika traditionella modeller av bröllopsblommor i papper. Dessutom berättar vi om de österbottniska traditionerna kring pappersblommor. Notera också att en kompletterande pdf-fil med historiska fotografier på österbottniska pappersblommor kan laddas ner från KulturÖsterbottens materialbank. Det historiska bildmaterialet är mycket givande att använda som diskussionsmaterial vid tillverkning av de traditionella pappersblommorna.

Om de traditionella pappersblommorna i Österbotten

I slutet av 1800-talet blev det vanligt att göra festdekorationer i papper i Norden. Man kombinerade gärna färgglada papper med glänsande material. Dekorationerna användes till exempel till julpynt, vid första maj-kalas, i minnestavlor och som begravningskonfekt, men framför allt för att göra bröllopen, livets största fest, extra högtidliga.

Vi har arbetat med två olika typer av traditionella bröllopsblommor i papper. Spiror ("spyyrår" / "spiiirår") användes i Sydösterbotten så långt norrut som Malax. I dag förknippas spiror främst med Kristinestad. Gästabudsblommor ("jessbåsblommår" / "dzessbosroosår") användes i norra svenska Österbotten, från Vörå ända upp till Kronoby. Traditionen med gästabudsblommor tycks ha varit starkast i Vörå och Oravais. Det har funnits ett flertal varianter av de olika modellerna, och även bröllopsblommor av helt andra snitt har använts i Österbotten. Vi hänvisar till den kompletterande bildfilen "Österbottniska bröllopstraditioner: pappersblommor" för stickprov. I trakterna närmast Vasa verkar man dock inte ha använt pappersblommor vid bröllop på motsvarande sätt.

Varför valde man då att använda pappersblommor på bröllopen? Pappersblommorna hör samman med de traditionella kronbröllopen, som ofta räckte tre dagar och där överdådig utsmyckning hörde till utrustningen. Pappersblommor håller bättre än äkta vara under ett så utdraget bröllopsfirande. Man ska också komma ihåg att man förr i världen inte hade trädgårdar med blomrabatter på samma sätt som vi har i dag. Med hjälp av pappersblommor kunde förhållandevis lika blommor framställas i stora mängder. Dessutom har sånt som köpts i butik ofta ansetts lite förmera, vilket också kan ha varit viktigt då man ställde till med bröllop och föredrog utsmyckning i klara färger.

I Sydösterbotten tycks främst brudparet, deras närstående ("pällhållarna") och brudstugan ha dekorerats med spiror. Brudens höga krona och hennes klänning dekorerades med granna pappersblommor. Också brudgummen pryddes med flera hopsydda spiror på bröstet. I brudstugan pyntade man taket med "brudhimlar" av "fransalakan" och sidensjalar. I mitten på dessa fäste man 2-3 hop-

Traditionella bröllopsblommor från Österbotten och historiskt fotomaterial. Spiror tillverkas av sidenpapper, medan gästabudsblommor görs av kräppapper. Det historiska bildmaterialet kan laddas ner från KulturÖsterbottens materialbank.

monterade spiror. Numera används spiror främst som en del av de stora silverbröllopen, som med ojämna mellanrum arrangeras som folkfester i Kristinestadsnejden.

Gästbudsblommor användes i stora delar av norra svenska Österbotten. Vi har fått höra att de användes så sent som 1983 på ett bröllop i Vörå. Brudens stora krona och ibland även klänningen dekorerades med pappersblommor, liksom brudgummens rock. Det var vanligt att alla inbjudna bröllopgäster bar gästbudsblommor – på så sätt särskildes de från de oinbjudna "golvståndarna" som kom för att åse festligheterna. Det förekom att gästbudsblommor såldes till bröllopgästerna, och på så sätt tjänade brudparet lite pengar. Från Purmo har vi dock hört berättelser om att detta inte var lokal sed i byn, och att det uppfattades som tiggeri då en "utbyss" brud försökte införa en sådan avgift. Från Småbönders har man i sin tur berättat att blommorna också bars av barn på första maj-kalasen.

Till manualen hör även filen "Österbottniska traditioner: bröllopsblommor" med historiska foton, som kan laddas ner från www.kulturosterbotten.fi/materialbank

Våra erfarenheter - tillverkning av spiror

Hur: spiror som pop up-workshop
Material: rött silkespapper, guldfärgad metallfolie, sytråd, säkerhetsnålar
Utrustning: mallar, saxar, synål-lar och -tråd, flera skräpkorgar. Strumpstickor kan användas för att krulla metallfolien. Historiska foton.
Pris för deltagare: gratis
Tidsåtgång per deltagare: 10 minuter
Svårighetsgrad: lätt
Målgrupp: pysselsugna barn och vuxna som vill ha en festmarkör
Funktionärer: en person klarar att hjälpa 3 deltagare samtidigt. Begränsa antalet mallar enligt detta
Flaskhalsar i processen: det krångligaste är att sy ihop blomman
Bonustips: beroende på hur man veckar eller "rufsar till" de färdiga spirorna får de ganska olika utseende

Tips! Kontakta ditt lokala museum och se om de har pappersblommor i sina samlingar. Tala med äldre personer om hur traditionerna har sett ut på din ort!

Lycka till med tillverkningen!

Våra erfarenheter - gästbudsblommor

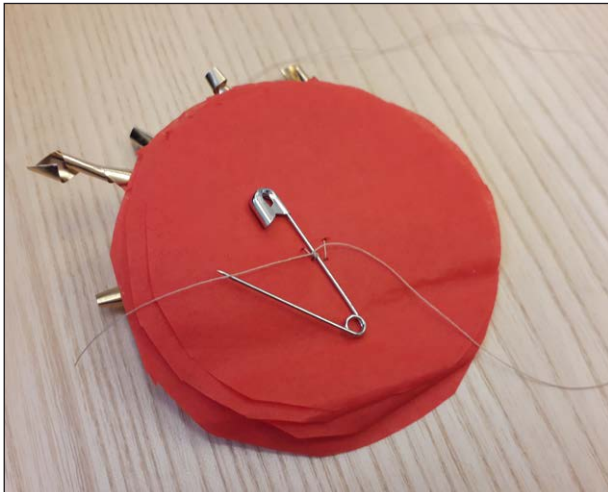
Hur: gästbudsblommor som pop up-workshop
Material: kräppapper i flera färger - tjockast möjliga kvalitet, glansigt papper som metallfolie eller celofan, tunn metalltråd, säkerhetsnålar
Utrustning: mallar, saxar, pennor eller ovassa bordsknivar och flera skräpkorgar. Historiska foton.
Pris för deltagare: gratis
Tidsåtgång per deltagare: 15 minuter
Svårighetsgrad: medelsvår
Målgrupp: pysselsugna barn och vuxna som vill ha en festmarkör
Funktionärer: en person klarar att hjälpa 2 deltagare samtidigt. Begränsa antalet mallar enligt detta
Flaskhalsar i processen: det pilligaste är att krulla kräppappret. Öva i förväg!
Bonustips: traditionella gästbudsblommor består av två hopknippade delar, men en enfärgad, enkel blomma blir också fin.

Arbetsgång: Spiror, sydösterbottenska pappersblommor

1. Ta fram mallar enligt modell på sid 5. Du behöver sidenpapper – rött är den traditionella färgen – och någon form av metallfolie som går bra att klippa i.

3. Krulla metallfolien – du kan till exempel linda remsorna kring en strumpsticka eller bara vrida ihop korkskruvar med fingrarna. Vik in kanterna på den oklippta delen så att den känns stadig. Sy sedan fast metallfolien mitt på papperscirkelarna med några stygn och sytråd i lämplig färg.

2. Klipp ut ca sex cirklar i sidenpapper. Spirorna ser trevliga ut fastän cirklarna inte är helt identiska. Klipp ut en rektangel ur metallfolien. Klipp upp längs med prickade linjerna men spara 2–3 cm oklippt i ena änden.

4. Knyt fast en säkerhetsnål på baksidan med samma sytråd. Skrutta sedan ihop papperslagren enligt egen smak. Historiska spiror ser ut att vara veckade i yttre kanten, men i levande tradition i Sydösterbotten fluffar man gärna till papperslagren så mycket som möjligt. Sedan är spiran färdig.

Arbetsgång: Gästabudsblommor, nordösterbottniska pappersblommor

1. Ta fram en mall enligt modell på sid 5. Du behöver kräppapper i två färger, lite glansigt papper samt tunn metalltråd. De traditionella gästbudsblommarna är gjorda i mycket tjockt kräppapper, men du kan även använda tunt papper. Klipp en metalltrådsbit, ca 15 cm och två remsor glansigt papper, ca 1x20 cm. Vi har använt cellofan och metallfolie.

3. Tunt kräppapper krullas genom att linda remsorna runt en blyertspenna. Krulla tjockt kräppapper med en ovass bordskniv (samma teknik som att krulla presentsnöre). Var försiktig, remsorna går lätt av!

5. Upprepa proceduren och gör en blomma till av annan färg. Fäst den genom att snurra fast blomma nummer två på den befintliga metalltråden. Veckla ihop metalltråden så att blomman blir stadig och metalltråden inte sticks. Krulla blomman mera där det behövs. Använd en säkerhetsnål eller metalltråden för att fästa gästbudsblomman vid kläderna.

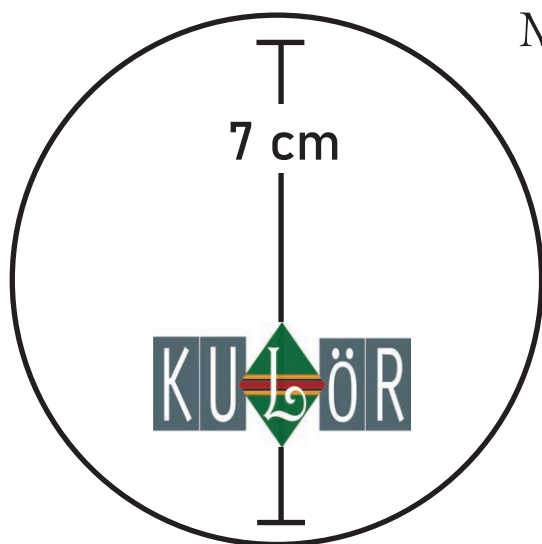
2. Linda kräppappret två varv runt en mall och klipp ut – resultatet ska bli sammanlagt 40 cm papper. Notera papprets fiberriktning enligt märkning på mallen! Vik kräppappret flerdubbelt på längden. Klipp ca 1 cm breda remsor i fiberriktningen, men spara 1 cm oklippt på långsidan.

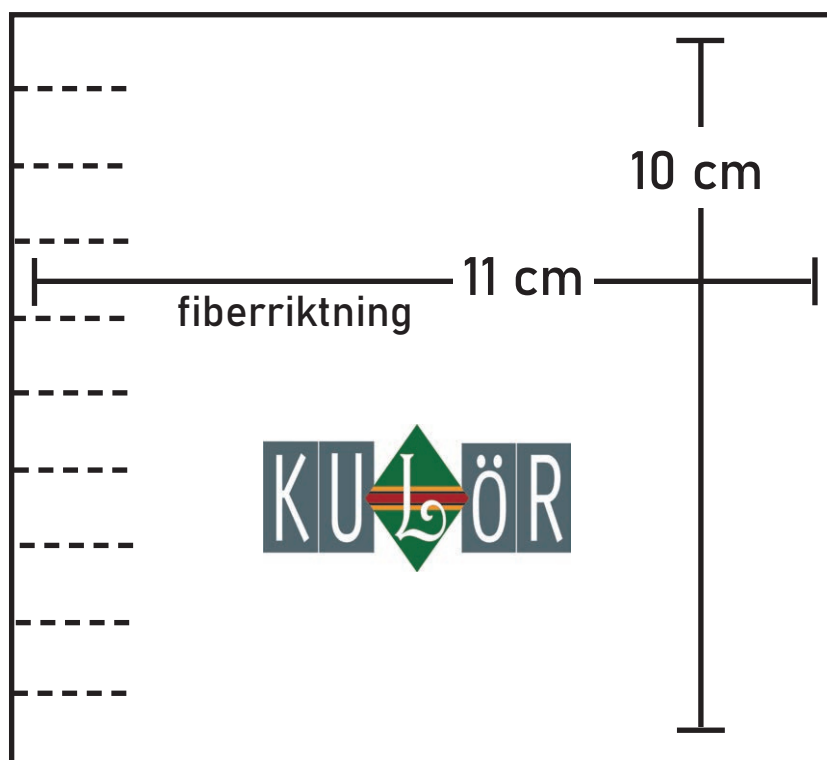
4. Ta en remsa glittrigt papper och snurra kräppappret runt den. Gör en rulle av den oklippta ändan, vik metalltråden på mitten och surra ihop tråden 4–5 varv så att rullen blir tätt packad.

Mallar för tillverkning av spiror

Mall för tillverkning av gästbudsblommor

Gör mallarna i styvt papper, gärna kartong. Måtten ovan är de som vi har använt, men det går bra att anpassa mallarna enligt behov. Läs instruktionerna ovan!

LEADER
**Aktion
Österbotten**

Europeiska jordbruksfonden för
landsbygdsutveckling: Europa
investerar i landsbygdsområden

KulturÖsterbotten
ger kulturen synlighet och möjlighet

Detta materialpaket har sammanställts 2020 av Johanna Björkholm, KulturÖsterbotten, inom Leaderprojekt Kulör – Kulturarv som levande österbottnisk resurs. Läs mera om projekt Kulör på www.kulturosterbotten.fi/kulor och ta del av våra övriga materialpaket.